

**VERSLAG VERKENNER
GEMEENTERAAD ZUNDERT 31-03-2026**

JULIEN VAN OSTAAIJEN

Inleiding

Voor u ligt het informatieverlag van de verkennende fase van de coalitievorming van de gemeente Zundert 2026. Als informateur dank ik het vertrouwen dat de raad / de lijsttrekkers in mij hebben gesteld om dit te (bege)leiden. U heeft mij een duidelijke opdracht verstrekt, die luidde: welk(e) bestuursmodel(len) wordt/worden geadviseerd inclusief de randvoorwaarden en condities? Welke partijen hebben welke rol in dit/deze model(len)? In dit verslag volgen mijn antwoorden op deze vragen en overige aanbevelingen die uit de gesprekken met de onderhandelende partijen naar voren kwamen. Ik dank de organisatie, waaronder de burgemeester en gemeentesecretaris, voor het goed faciliteren van de gesprekken en bovenal griffie en griffier Bas de Groot voor de uitstekende samenwerking.

Gesprekken

Op maandag 23 en dinsdag 24 maart ben ik begonnen met het spreken van alle in de raad gekozen politieke partijen. Elke partij heeft twee onderhandelaars naar voren geschoven. Na deze eerste ronde zijn alle onderhandelaars opnieuw uitgenodigd voor gesprekken op vrijdag 27 maart. In de eerste ronde werd met elke partij afzonderlijk gesproken. In de tweede ronde werd steeds met twee partijen gezamenlijk gesproken, al is in een van die gesprekken ook afzonderlijk met partijen gesproken. Alle onderhandelaars waren in de eerste en tweede ronde dezelfde, met uitzondering van ONPL die vanwege eerder gemaakte afspraken een van de onderhandelaars in de tweede ronde heeft vervangen. Daarnaast heb ik als informateur enkele introductiegesprekken gevoerd met de burgemeester, griffier en gemeentesecretaris, met name voor achtergrondinformatie over de Zundertse politiek en een terugblik op de afgelopen bestuursperiode.

Terugblik op de campagne

De partijen kijken overwegend positief terug op de campagne. De mate van activiteit en toon verschillen. Zo was de ene partij bijvoorbeeld meer actief op social media dan een ander. De campagne en relaties zijn over het algemeen als goed ervaren, al interpreteren sommige oppositiepartijen hun campagne wel als constructiever en realistischer dan deze door een meerderheid van de andere partijen is gezien. Door vrijwel alle partijen is daarnaast negatief gesproken over de geregeld harde toon op social media vanuit de samenleving richting de politiek. De partijen betreuren met name de harde toon richting D66 die zich geregeld het middelpunt zag in een stroom van negatieve reacties. Het siert deze partijen dat ze zich eensgezind achter hun collega's opstellen en dergelijke reacties veroordelen. Ik zou alle partijen oproepen dat ook vaker openlijk te doen en die eensgezindheid over gewenste omgangsvormen ook na de campagnetijd vast te houden.

Bestuursvorm

Een min of meer standaardvorm van gemeentebestuur is dat twee of meer partijen die in de gemeenteraad een meerderheid van zetels hebben een coalitie sluiten, een coalitieakkoord schrijven met wat ze de komende vier jaar willen bereiken en wethouders voordragen. In de voorbereiding van en kennismaking op de informatiefase is expliciet gesteld om te onderzoeken of andere vormen, met name een raadsbreed akkoord, wenselijk en beter voor Zundert zouden zijn. Zou een raadsakkoord bij de Zundertse politiek passen? In de gesprekken met onderhandelaars werd over deze vraag verschillend gedacht. In het algemeen is er te weinig echt draagvlak gebleken dit daadwerkelijk in te voeren (verschillende partijen stonden er 'open' voor, maar echt enthousiasme – noodzakelijk om het te laten slagen – was minder aanwezig). Datzelfde geldt voor een alternatieve manier voor het voordragen van wethouders, bijvoorbeeld via een openbare vacature en een met alle partijen gezamenlijke beoordeling van de sollicitanten. Belangrijker dan de vraag om al dan niet een raadsakkoord in te voeren, is de reden die aan die vraag ten grondslag bleek te liggen. Uit de gesprekken met de onderhandelaars bleek vooral behoefte aan een betere bestuurscultuur, in het bijzonder een goede/betere omgang tussen coalitie en oppositie. Hoewel partijen erkennen dat de afgelopen jaren daarin goede stappen zijn gezet, is er een breed gedeeld gevoel dat de samenwerking in de gemeente(raad) nog beter kan en moet. Ervaringen uit het verleden – tijdens vorige coalitiebesprekingen, maar ook in het raadswerk de jaren daarna – hebben wat dat betreft niet altijd goede herinneringen opgeleverd. Er is een breed gedeeld gevoel dat men - werkend in welke bestuursvorm dan ook – moet streven naar een betere samenwerking

tussen partijen. Dat geldt als eerste voor een open en samenwerkende houding vanuit de coalitie richting oppositie. Oppositiepartijen willen voelen dat hun inbreng serieus genomen wordt. Vervolgens geldt dat ook andersom: oppositievoeren mag zeker ook kritisch, maar (fatsoens)grenzen in die relatie moeten geëerbiedigd worden. Bij het opschrijven van deze wensen teken ik wel aan dat ze geuit zijn op het moment dat nog niet duidelijk was welke partij in welke rol (oppositie of coalitie) in de nieuwe raad in zou nemen. Als dat komende tijd wel duidelijk wordt, is het verstandig alle partijen aan deze breed geuite wens te blijven herinneren.

Coalitievorming

Onder de Zundertse politieke partijen blijkt duidelijk dat er de meeste, en zeker voldoende steun, is voor een coalitieakkoord waarbij enkele politieke partijen met een meerderheid in de gemeenteraad het bestuur van de gemeente voor de komende vier jaar op zich nemen. Daarbij dus met de expliciete opmerking dat dit niet moet betekenen dat met een gesloten akkoord de oppositie vier jaar lang buitenspel wordt gezet.

In de gesprekken die ik met hen had, vroeg ik onderhandelaars naar hun voorkeur(en) voor samenstelling van die coalitie. Daaruit bleek dat veel partijen een open blik hanteerden. De verkiezingsuitslag werd door partijen opgevat als zowel steun voor wat er afgelopen jaren is bereikt als een wens tot veranderingen of aanpassingen. Dat is in de uitslag in het algemeen te zien, maar ook specifiek in de resultaten van de twee grootste partijen VVD en ONPL. Met een gezamenlijk totaal van tien zetels zien deze twee partijen naast steun voor hun eigen beleid(svoorstellen) de verkiezingsuitslag ook als een oproep om toenadering tot de ander te zoeken. Beide partijen kijken in eerste instantie dan ook naar elkaar voor het vormen van een nieuw en stabiel Zunderts gemeentebestuur. Tegelijkertijd geven deze partijen aan dat een nieuwe coalitie die (slechts) kan bogen op een meerderheid van tien tegen negen niet wenselijk is voor een dergelijk stabiel bestuur. Die wens en opvatting is ook door andere partijen geuit. Er is in de tweede ronde daarom expliciet gesproken om een derde en mogelijk vierde partij in een verkenning voor een nieuwe coalitie te betrekken en daar ook voldoende tijd voor te nemen, om niet, zoals in het verleden, de overige partijen de indruk te geven snel buitenspel te staan. Als informateur heb ik veel waardering voor die gedachte, maar benadruk dat de snelheid van coalitievorming los kan staan van de wens om in de gemeente meer aandacht voor de inbreng van de beoogde oppositie te hebben. Gezien de duidelijke wens voor een derde partij en wederzijdse voorkeur voor welke dat in eerste instantie moet zijn, adviseer ik dat VVD, ONPL en D66 starten met gezamenlijke gesprekken om te zien of een coalitie mogelijk is. Ik zie op dit moment het meeste vertrouwen tussen deze drie partijen hier concreet en serieus werk van te maken. Om samenwerking te laten slagen, zijn echter nog wel stevige gesprekken nodig op meerdere dossiers, een in het bijzonder. De partijen begrijpen deze uitdaging en hebben de intentie uitgesproken hieruit te komen. Overigens zien de partijen op veel andere beleidsterreinen juist veel aanknopingspunten voor overeenstemming.

Deze wens en mijn suggestie voor vervolg betekent wat mij betreft niet dat de rol van de andere partijen – CDA, OPD en LP – al is uitgespeeld. Op het moment dat de gewenste coalitiepartners niet slagen, zou het CDA als derde partij bij ONPL en VVD verkend kunnen worden, of mogelijk die van OPD of LP. Mochten binnen de kern van ONPL en VVD de verschillen toch te groot zijn, zou een coalitie overwogen kunnen worden, zonder deelname van ofwel de VVD ofwel ONPL. Een coalitie tussen alle vier (middel)grote partijen – VVD, ONPL, CDA en D66 – acht ik minder wenselijk. Het maakt de onderlinge samenwerking hoogstwaarschijnlijk onnodig moeilijk en het risico dat de kleine oppositie (drie zetels) bij onderling akkoord buitenspel staat groot. Dat strookt niet met de door partijen uitgesproken gewenste bestuurscultuur.

Kortom, mijn advies na het horen van alle wensen en voorkeuren is dat ONPL, VVD en D66 met elkaar samenwerking in een coalitie verkennen.

Wethouders

Als laatste geef ik een volgende suggestie mee, gebaseerd op gesprekken met de partijen, een bredere kring van betrokkenen gehoord te hebben en documenten gelezen te hebben, alsmede gebaseerd op eigen ervaring en inzicht, dat elke partij een fulltime wethouder voordraagt. De opgaven in de gemeente vereisen een stevig dagelijks bestuur en parttime betaalde wethouders blijken in de praktijk toch vaak fulltime te werken of daartoe onder druk te staan.

Conclusie

De opdracht die u mij gaf, luidde: welk(e) bestuursmodel(len) wordt/worden geadviseerd inclusief de randvoorwaarden en condities? Welke partijen hebben welke rol in dit/deze model(len)? Kort samengevat:

- 1) Alles overwegende kom ik tot de conclusie dat een samenwerking van VVD, ONPL en D66 de op dit moment de beste optie is en de meeste kans van slagen heeft. Ik adviseer de gemeenteraad dan ook om die mogelijkheid in de formatiefase door de genoemde partijen als eerste te laten onderzoeken. Ik stel voor dat de partijen daarvoor een (of meerdere) formateur(s) aanwijzen die een stevig draagvlak in de raad en bij de formerende partijen hebben.
- 2) Daarnaast adviseer ik de raad en onderhandelende partijen dat ze de breed gedragen wens voor een meer open houding van coalitie richting oppositie meenemen. Dat kan uitmonden in een aanvullend raadsakkoord, maar is geen vereiste. Het bereiken van een andere houding als coalitie en oppositie ten opzichte van elkaar vraagt vooral dat men de komende vier jaar in de gemeenteraad op een open manier met elkaar omgaat en samenwerkt.